

Measuring the Impact of Local Institutions on Transformative Social Innovation Discourse for Rural Sustainable Development: the case study of Rey County

Naser Shafieisabet¹ , Sogand Khaksar²

1. (Corresponding Author) *Department of Human Geography and Spatial Planning, Faculty of Earth Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran*

Email: n_shafiei@sbu.ac.ir

2. *Department of Human Geography and Spatial Planning, Faculty of Earth Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran*

Email: sogandkhak@yahoo.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

24 June 2024

Received in revised form:

1 October 2024

Accepted:

6 November 2024

Available online:

15 December 2024

Keywords:

*Bottom-Up Management,
Social Capital,
Social Change,
Rural Sustainable
Development Management,
Local Management
Challenges.*

ABSTRACT

The concept of transformative social innovation encompasses a set of novel strategies, concepts, ideas, and organizations that address societal needs. This concept is a fundamental element in the pursuit of rural sustainable development. Therefore, this research aims to assess the impact of local institutions on transformative social innovation in the context of rural sustainable development, utilizing indicators such as social networks and relationships, social education and awareness, social institutions, and the factors of social cohesion and solidarity to address disparities. This descriptive-survey research, based on quantitative data analysis, evaluated the impact of influential and affected indicators in 43 sample rural settlements and 400 randomly selected households in Ray County. The findings indicate a direct and positive correlation between all indicators of the impact of local institutions on transformative social innovation in rural sustainable development from the respondents' perspective. The evaluation of the impact of local institutions on social innovation, based on the perspectives of rural respondents, reveals that although the discourse of social innovation plays a fundamental role in the interaction and cooperation between local management and other local institutions and organizations, such as non-governmental organizations, with higher-level agencies, the adoption of a top-down approach in Iran and the study area, stemming from a government-centric approach and in conditions of 'power over' and dominance, local institutions, as a type of management formed to address the needs of people on a small scale, have been limited in their capacity.

Cite this article: Shafieisabet, N., & Khaksar, S. (2024). Measuring the Impact of Local Institutions on Transformative Social Innovation Discourse for Rural Sustainable Development: the case study of Rey County. *Human Geography Research Quarterly*, 56 (4), 209-226.

<http://doi.org/10.22059/jhgr.2023.345521.1008512>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press

Extended Abstract

Introduction

The concept of transformative social innovation encompasses a set of novel strategies, concepts, ideas, and organizations that address social needs. This concept is a fundamental element in achieving rural sustainable development. Although social innovation plays a pivotal role in connecting local governance with higher-level organizations, government-centric, top-down approaches employed in several developing countries (such as Iran) have led to challenges such as the lack of delegation of authority to local institutions, interference by various government agencies in local affairs, lack of transparency in responsibilities, and consequently, the failure to improve rural sustainable development indicators. The convergence and intertwining of the discourse on transformative social innovation with the fields of planning and management further complicates this domain. Consequently, social renewal and transformation can be seen as developing novel collaborative approaches to achieving social goals. Therefore, the objective of this research is to assess the impact of local institutions on transformative social innovation for rural sustainable development, using indicators such as social networks and relationships, social education and awareness, social institutions, and the factor of social cohesion and solidarity to address inconsistencies.

Methodology

This research, in terms of data collection method, is descriptive-survey; and in terms of data nature, it is a quantitative study. It aimed to measure the influential and influenced indicators of the research in 43 sample rural settlements and 400 randomly selected households in Ray County. To ensure the compatibility of the questions derived from previous researches with the research variables and to reveal the face validity of these indicators and their compatibility with the conditions of Iran and the villages of the study area, the degree of importance of the indicators of the influential and influenced components of the research was evaluated by 12 university

professors and researchers related to the subject and based on their research works. Also, 35 expert specialists who had conducted researches close to the subject of the study were evaluated. After receiving their opinions, the indicators of the first influential component (local institutions), the mediating influential component (social innovation), and the influenced component (rural sustainable development) were identified.

Results and discussion

The findings indicate a direct and positive correlation between all the influential indicators of local institutions on transformative social innovation towards sustainable rural development, from the perspective of the respondents. The evaluation of the impact of local institutions on social innovation, utilizing the viewpoint of rural respondents, reveals that although the discourse of social innovation plays a fundamental role in the interaction and cooperation of local management and other local institutions and organizations, such as non-governmental organizations, with higher-level authorities, due to the adoption of a top-down approach in Iran and the studied region, stemming from a government-centric approach and in conditions of "power over" and dominance, local institutions, as a type of management formed to address the needs of people on a small scale, have been affected. From the perspective of respondents, social institutions and social networks and relationships, with the highest correlation, and subsequently, empathy and social cohesion, and education and social awareness have been most effective in improving the dimensions of sustainable rural development.

Conclusion

Based on a review of the literature and the research background, if the internal shortcomings and constraints of local institutions (local governance) that hinder the growth and development of transformative social innovation are adequately addressed, and the concept of bottom-up governance is implemented with

reduced hierarchical power, it can be recognized as an opportunity to pay attention to the needs and demands of local people and villagers. This can lead to the advancement of policies with the acceptance and legitimacy of local people and villagers. Consequently, it reduces the adverse impact of government control. Moreover, it contributes to the success and progress of programs and projects in the rural sustainable development process. Therefore, based on the literature and the findings of this research, addressing the challenges of the effectiveness of local institutions by utilizing the role of transformative social innovation is essential for improving the dimensions of rural sustainable development. Additionally, improving the dimensions of rural sustainable development requires enhancing the effectiveness of local institutions. This two-way relationship itself serves as an opportunity that highlights the value and necessity of considering local institutions and increasing the participation and cooperation of villagers in the rural sustainable development process.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

سنجش اثرگذاری نهادهای محلی بر گفتمان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی مطالعه موردی: شهرستان ری

ناصر شفیع‌ی ثابت^۱، سوگند خاکسار^۲

۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. رایانامه: motalebi@ut.ac.ir
۲- گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. رایانامه: m.mirgholami@tabriziau.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

مفهوم نوآوری اجتماعی تحول‌گرا دربرگیرنده گروهی از راهبردها، مفاهیم، اندیشه‌ها و سازمان‌های نوینی است که تأمین‌کننده نیازهای اجتماعی است. این مفهوم یکی از عناصری بنیادین در راستای توسعه پایدار روستایی است؛ بنابراین، سنجش اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی با بهره‌گیری از شاخص‌هایی همچون: شبکه و روابط اجتماعی، آموزش و آگاهی اجتماعی، نهادهای اجتماعی و عامل همدلی و انسجام اجتماعی، برای رسیدگی به ناسازگاری‌ها، هدف این پژوهش است. در این پژوهش که از بعد شیوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی - پیمایشی؛ و برحسب ماهیت داده‌ها از نوع پژوهش‌های کمی است که به سنجش شاخص‌های اثرگذار و اثرپذیر پژوهش در ۴۳ سکونتگاه روستایی نمونه و ۴۰۰ خانوار نمونه تصادفی شهرستان ری انجام شد. یافته‌ها نشانگر آن است که میان همه شاخص‌های اثرگذار نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی از دیدگاه پاسخ‌گویان همبستگی مستقیم و مثبت وجود دارد. ارزیابی اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی با بهره‌گیری از دیدگاه پاسخگویان روستایی نشان می‌دهد که هرچند، گفتمان نوآوری اجتماعی، نقش بنیادین در همکنشی و همکاری مدیریت محلی و دیگر نهادها و سازمان‌های محلی همچون تشکل‌های مردم‌نهاد، با دستگاه‌های بالادست ایجاد می‌کند؛ اما به دلیل اتخاذ رویکرد از بالا به پایین در ایران و ناحیه مورد مطالعه و برآمده از رویکرد حکومت مبنای و در شرایط «قدرت بر» و چیرگی، نهادهای محلی به‌مثابه نوعی از مدیریت که برای پاسخگویی به نیازهای مردم در اندازه کوچک شکل گرفته است.

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۴/۰۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۰۷/۱۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۸/۱۶

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۹/۲۵

واژگان کلیدی:

مدیریت از پایین به بالا، سرمایه اجتماعی، تحولات اجتماعی، مدیریت توسعه پایدار روستایی، چالش‌های مدیریت محلی.

استناد: شفیع‌ی ثابت، ناصر و خاکسار، سوگند. (۱۴۰۳). سنجش اثرگذاری نهادهای محلی بر گفتمان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی مطالعه موردی: شهرستان ری. *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۶ (۴)، ۲۰۹-۲۲۶.

<http://doi.org/10.22059/jhgr.2023.345521.1008512>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

© نویسندگان

مقدمه

در چند سال گذشته، روند تحولات نیازهای اجتماعی نشان داده است که گفتمان نوآوری اجتماعی در چارچوب جغرافیای اجتماعی به‌مثابه راهکار کارآمد و یا تنها یکی از راهکارهای موجود در گشایش چالش‌های اجتماعی - اقتصادی در گستره‌های گوناگون منطقه‌ای و محلی به بالاترین اندازه خود رسیده است، و همچنان در حال افزایش است (Phills et al., 2008). هرچند، گفتمان نوآوری اجتماعی، نقش بنیادین در همکنشی و همکاری مدیریت محلی و دیگر نهادها و سازمان‌های محلی همچون تشکل‌های مردم‌نهاد، با دستگاه‌های بالادست ایجاد می‌کند (Friedman, 2016)؛ ولی، رویکردها و راهبردهای بکار گرفته‌شده در شماری از کشورهای در حال توسعه [همچون ایران]، خود باعث بروز چالش‌های نوین و پرشماری شده است؛ که با گذشت زمان و ناگشودنی ماندن آن‌ها، به شکل دشواری‌های پیچیده پدیدار گشته است. یکی از این چالش‌ها که دولت‌ها در بسیاری از کشورهای دنیا و سازمان‌های جهانی آن را پیشنهاد کردند و در پی جستجوی راهکارهای بنیادین برای آن هستند، واگذاری اختیار به مدیریت محلی در فراگرد بهبود نوآوری اجتماعی تحول‌گرا است (Stefani et al., 2019). در این زمینه، پیش‌بینی می‌شود با ادامه روند رو به رشد تحولات و نیازهای اجتماعی و وجود چالش‌ها در نظام‌های حکومتی همچون آشکار نبودن مسئولیت‌ها، و نبود واگذاری اختیارات به مدیریت محلی به‌مثابه نهادهای محلی میانجی میان دستگاه‌های بالادستی و نخبگان محلی و غیره، شکل بحرانی‌تری به خود بگیرد (Del Giovane et al., 2013). بدین‌سان، گستردگی چالش و سرشت مقوله نوآوری اجتماعی تحول‌گرا، نه‌تنها به‌مثابه اندیشه‌ای دل‌نشین برای پیشرفت نظریه حاکمیت فراگیر است، بلکه به‌مثابه رویکردی برای برانگیختن همسانی نظام حکومتی و برنامه‌ریزی بشمار می‌آید (Baker & Mehmood, 2015; Slee et al., 2021). افزون بر این، در عمل، بسیاری از کشورها بر مبنای اصول فلسفی و عملی پارادایم توسعه پایدار؛ پافشاری و دستور کار خود را بر پیوند پرشمار ساکنان محلی به‌مثابه «خاستگاه نهایی ثروت سازمانی» و تندرستی آن‌ها برای ایجاد ارزش مشترک قرار داده‌اند. بدین معنا که نهادهای اجتماعی با تکیه بر سودمندی مشترک، از راه مشارکت ذینفعان در پی دستیابی به اهداف ایشان هستند. بنابراین، با سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های گوناگون در رساندن سود به جامعه و ذینفعان خود گام برمی‌دارند (Friedman, 2016). همچنین، هم‌راستایی و گره خوردن گفتمان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا با مقوله برنامه‌ریزی و مدیریت، بر پیچیدگی این مقوله می‌افزاید و آن را فراتر از اندازه‌های رایج برنامه‌ریزی‌ها می‌شناساند. بدین‌سان، نوسازی و تحول در روابط اجتماعی را می‌توان در توسعه روش‌های نوین همکاری مشترک برای دستیابی به اهداف اجتماعی در نظر گرفت. بنابراین، نگرش نظام‌مند به این مقوله، پژوهشگران را ناگزیر می‌سازد که بخش‌های گوناگون آن را در چارچوب یک مجموعه نظام‌مند موردگفتگوی ژرف قرار دهند. چالشی که گفته می‌شود سال‌های درازی است که آگاهی از گفتمان نوآوری اجتماعی و تحولات حاصل از آن، اثرگذاری مستقیم بر سودمندی جامعه خواهد داشت که این سودمندی بیشتر به بهره‌گیری از ظرفیت‌های سیاسی - اجتماعی سکونتگاه‌های روستایی خواهد انجامید (Bock, 2012; Moulaert & MacCallum, 2019). به سخن دیگر، در کشورهای در حال توسعه [همچون ایران] با وجود پیشینه پژوهش‌های توسعه، برنامه‌ریزی روستایی و پرداختن به گفتمان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در پی رفع نیازهای روزمره جامعه بوده و به‌گونه‌ای کنشگرانه در پی پایداری در روندهای نوین توانمندسازی است؛ که این موضوع شاید از اندازه‌های جغرافیایی و قطب‌ها فراتر رفته و در گستره‌های اخلاقی و تحولات اجتماعی نیز اثرگذار خواهد بود (McManus, 2018). همچنین، چالش‌هایی همانند چیرگی «رویکرد حکومت مینا^۱» با نگرش از «بالا به پایین^۲» و «بخشی‌نگری» در چارچوب نظام برنامه‌ریزی جداگانه شهری و

1. State - led approach

2. Up- down

روستایی در شماری از کشورهای در حال توسعه، و واگذار نکردن قدرت تصمیم‌گیری و اجرا به مدیریت محلی (Douglas et al., 2003; Ruffo et al., 2021)، موجب شده تا نوآوری اجتماعی به مثابه یک مفهوم هنجاری با هدف بهبود وضع جامعه همواره نادیده انگاشته شود (Mueller & Yin, 2021). بنابراین، نوآوری اجتماعی در رویارویی با چالش‌های پیچیده اجتماعی، این ظرفیت را دارد که با تغییر نقش‌ها و شیوه‌های اجتماعی - سیاسی، باورها، دانش، جریان قدرت و منابع، اثرگذاری ژرفی بر نظام حاکمیتی بگذارد (McGowan et al., 2021; Wamuchiru & Moulart, 2018). به‌راستی، نوآوری اجتماعی تحول‌گرا، در پی گشایش چالش‌های موجود در نظام‌های گوناگون حاکمیت و بازیگران، در به‌کارگیری گره‌گشایی‌های نوآورانه در راستای بهبود ابعاد توسعه، به دست نهادهای محلی است (De Wijk et al., 2022). بررسی پی‌آیند پژوهش‌های پرشمار در کشورهای گوناگون همچون هلند و مکزیک نشان می‌دهد که نوآوری اجتماعی در پی ارضای نیازهای اجتماعی و دستیابی به آرزوهای مشترک بوده که این موضوع دربرگیرنده کوشش برای شناسایی، ارزیابی و رسیدگی به منافع و توانمندسازی گروه‌های اجتماعی است (Figuroa-Navarro et al., 2014; Kolosov et al., 2020). بدین‌سان، نوآوری اجتماعی به کارها و فراگردهای مشارکتی، و پیامدهایی که باعث ایجاد تحولات در روابط اجتماعی، توانمندسازی گروهی، اهداف برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های گوناگون در فراگرد مدیریتی و رهبری خواهد شد؛ و در پی آن به پیشرفت در نظام اجتماعی کمک خواهد کرد (Mueller & Yin, 2021). از این‌رو، در ادبیات موضوع، بخش چشمگیری از برنامه‌های توسعه، اندیشه‌های نوین، محصولات و خدمات، به پیشرفت کارها و فراگردها، اتخاذ شیوه‌های نوین اجتماعی، گشایش زمینه ایجاد فضاهای خلاق، آماده‌سازی‌های نهادی نوین و شکل‌های مردم‌سالارانه مشارکت و موارد دیگر، که بیشتر در پی دستیابی به جامعه‌ای عدالت‌منا، کارآمد، اثرگذار و پایدار اشاره دارد. برای اکثر پژوهشگران، نوآوری اجتماعی دربرگیرنده توسعه تحولات اثرگذار در اجتماع است (Loorbach et al., 2017; Paré et al., 2021). چالش‌های چشمگیر اقتصادی، اجتماعی، محیط‌زیستی برآمده از فن‌آوری در سراسر جهان، بی‌بهره از نوآوری‌های اجتماع محلی برگشودنی نیست. ولی، هنگامی که نوآوری‌ها در گستره محلی در اندازه‌های جغرافیایی و سیاسی در هم پیوند می‌خورند، نوآوری اجتماعی می‌تواند در راستای تحول سیستمی گام بردارد (Paré et al., 2021). نوآوری اجتماعی تحول‌گرا به تغییر در برنامه نهادها و سازمان‌ها انجامیده، و اثرگذاری ژرفی در شیوه‌های بنیادین جامعه، باورها، روابط قدرت و یا منابع برجای می‌گذارد. نوآوری اجتماعی، ارزشمندی مشارکت اجتماعی در دستیابی به اهداف اجتماعی و محیط‌زیستی را استوارتر کرده و به دستیابی پی‌آیند بهتر اقتصادی و اجتماعی، معیشت و شیوه زندگی پایدار و ایستادگی بیشتر می‌انجامد (Van Kley, 2018). برای دستیابی به پی‌آیند کلان در نظام حکومتی، نوآوری اجتماعی تحول‌گرا، بایسته است توانایی افزایش اندازه از یک نظام حکومت بخشی به نظام حاکمیت چند سطحی را داشته باشد (Avelino, 2021; Novy, 2012). این گستره از نوآوری، با پیوستگی گستره‌های اجتماعی - سیاسی و اندازه‌های فضایی با ساختار گسترده‌تر و از پایین به بالا، پتانسیل هدایت و کمک به نوآوری در زمینه تحولات و پیشرفت‌های نظام حکومتی منطقه‌ای و محلی را دارد. به‌راستی، پیوند نوآوری اجتماعی در ایجاد تحول از پایین به بالا و در گستره‌های بالای فضایی، قادر است تحول‌پذیری را در نظام‌های حکومتی وابسته به پایین نماید (Pradel & Aissani, 2019)؛ همچنین، امکاناتی را برای فراگیر شدن نظام‌های دولتی گوناگون‌تر و سازگارتر ایجاد کند (Meyer, 2022).

بر مبنای آنچه گفته شد واکاوی میزان اثرگذاری نهادهای محلی بر شاخص‌های نوآوری اجتماعی و توسعه پایدار روستایی پرسشی است که پاسخ آن را می‌توان در فضاهای منطقه‌ای و ناحیه‌ای هر کشوری همچون سکونتگاه‌های روستایی شهرستان ری جستجو کرد. چون که گسترش نهادهای رسمی و نیمه‌رسمی همانند شوراهای اسلامی و دهیاری، و نهادهای

محلی غیررسمی همچون تعاونی‌ها و بنگاه‌های گوناگون اجتماعی و اشتغال‌زایی به‌مثابه مدیریت محلی، در شماری از روستاهای ناحیه مورد مطالعه تاندازه‌ای توانسته به بهبود جایگاه اقتصادی و اجتماعی روستاییان کمک نماید. ولی، چالش بنیادین در این راستا، کم‌توجهی به بهره‌گیری از ظرفیت‌های اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی در راستای بهبود شاخص‌های توسعه پایدار روستایی در سکونتگاه‌های روستایی ناحیه مورد مطالعه است. گفتنی است توجه مدیریت محلی به بهبود شاخص‌هایی همچون شبکه و روابط اجتماعی، آموزش و یادگیری اجتماعی، نهادهای اجتماعی و انسجام و همدلی اجتماعی، می‌تواند باعث بهبود ابعاد گوناگون توسعه پایدار روستایی در سکونتگاه‌های روستایی این ناحیه شود. بدین ترتیب، سنجش اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در فراگرد توسعه پایدار روستایی بسیار ارزشمند است. چون افزون بر این‌که بر اثر روابط و انباشتگی علمی در این زمینه کمک می‌کند؛ همچنین، پیشنهادهای بایسته در این زمینه را به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران محلی و منطقه‌ای ارائه خواهد نمود. بر مبنای چنین بایستگی، پرسش بنیادین این پژوهش این است که نهادهای محلی به چه میزان بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در فراگرد توسعه پایدار روستایی در ناحیه مورد مطالعه اثرگذار هستند؟

مبانی نظری

در سراسر جهان، سیاست‌گذاران، سازمان‌های غیردولتی، خیریه‌ها و کارآفرینان به «رویکرد نوآوری اجتماعی تحول‌گرا» به‌مثابه ابزاری برای پرداختن به چالش‌های گوناگونی همچون فقر و بی‌خانمانی گرفته تا تخریب محیط‌زیست نگریسته‌اند (Unit, 2016). اکنون، در بسیاری از کشورها «رویکرد نوآوری اجتماعی تحول‌گرا»، برای رویارویی با چالش‌های دور و نزدیکی که جامعه با آن مواجه است، همچون دگرگونی جمعیتی، مهاجرت، ادغام، افزایش نابرابری اجتماعی، تهدیدهای محیطی، و چالش‌هایی همانند آن، راهکارهای یگانه‌ای را ارائه می‌دهد (Bund et al., 2013). در این رابطه، بسیاری از دولت‌ها و نظام‌های رفاهی، منابع بایسته را برای رویارویی با این چالش‌ها ندارند. بنابراین، به نظر می‌رسد رویکرد نوآوری اجتماعی تحول‌گرا ابزاری بسیار کارآمد برای رویارویی با این چالش‌ها است. چون که نوآوری اجتماعی تحول‌گرا دربرگیرنده شبکه‌های رسمی و غیررسمی برای مشارکت‌های چندبخشی و جهت‌گیری هنجاری را به معنای «خوب بودن برای جامعه» پی‌جویی می‌کند (Komatsu et al., 2016). همچنین، نوآوری اجتماعی تحول‌گرا منابع و فرصت‌های نوینی را پیش روی کشورها باز می‌کند (Bund et al., 2015). در این راستا، باوجود افزایش نیازهای اجتماعی و افزایش تقاضا برای نوآوری اجتماعی، چشم‌انداز پژوهش‌ها، نشانگر پراکندگی و ناسازگاری گروهی است. به‌گونه‌ای که حتی یک تعریف پذیرفته‌شده که بر روی آن هم‌آوایی گروهی باشد، وجود ندارد (Di Iacovo et al., 2014). بنابراین، در مورد نوآوری اجتماعی تحول‌گرا، بسیاری از پژوهشگران در پی گردآوری داده‌های تجربی هستند، تا دست‌کم نبود رویکردهای نگارش شده و موردپذیرش گروهی را برای بیان چارچوب ژرف‌نگر نظری را در این‌باره جبران نمایند (Hochgerner, 2011). در این زمینه، پژوهش‌های گوناگونی در سراسر جهان انجام شده که در زیر به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود.

هنگامی که سخن از نوآوری اجتماعی تحول‌گرا به میان می‌آید، شناسایی رویکرد بنیادین نظام برنامه‌ریزی هر کشوری با گروهی از تنش‌ها و بدرفتاری‌ها روبرو است. به‌راستی، در کشورهای درحال توسعه گونه‌ای دوگانگی در زمینه شیوه مدیریت در همکنشی میان رویکرد «پایین به بالا» و «بالا به پایین» و آشکار نبودن رویکرد درست است. در این زمینه، نوآوری اجتماعی تحول‌گرا به‌مثابه یک فضای کاری برآمده از اجتماع بشمار آمده که می‌تواند حاکمیت از پایین را به‌مثابه پی‌آیندی

از پیکربندی دوباره اجتماعی برپا سازد. این رویکرد هنگامی که مردم نقش‌ها، کارکردها و وظایفی که در مورد دستیابی به نیازهای برآورده نشده بر دوش می‌گیرند، شکل می‌گیرد (Spijker et al., 2020). «نوآوری اجتماعی تحول‌گرا» همچنین به دست بازیگرانی در گستره‌های گوناگون سیاسی، اندازه‌های فضایی و گستره‌های کار در همکنشی با شبکه‌های نوین و روش‌های نوین، پدیدار می‌شود. حکومت و مدیریت محلی برآمده از نوآوری اجتماعی تحول‌گرا، به فضایی از کار تبدیل می‌شود که نوآوری در زمینه چگونگی انجام کارها به گسترش‌پذیری بیشتر انجامیده و نظام‌های حاکمیتی حاشیه‌ای، فراگیر و سازگار را برای ادامه کار برمی‌انگیزاند. ساختار نظام‌های حکومتی بر ظرفیت بازیگران گوناگون برای توسعه شیوه‌های نوآورانه اجتماعی تحول‌گرا اثرگذار است (Priyadi & Iqbal, 2022). نظام‌های مدیریت نوآوری اجتماعی تحول‌گرا از «پایین به بالا»، با نگرش همبسته با دیدگاه منطقه‌ای از «بالا به پایین» امکان بیشتری برای توسعه نوآوری‌های کشف‌پذیرتر و دوسویه در راستای پایداری منطقه‌ای و محلی دارند (Priyadi & Iqbal, 2022). تمام آنچه از رویکرد نوآوری اجتماعی تحول‌گرا برداشت می‌شود، به توانایی برانگیختن نظام‌های حاکمیتی به گونه‌ای از پایین به بالا وابسته است (Meyer, 2022). در این زمینه، هنگامی که حکومت وابسته به پایین باشد، با بهره‌گیری از نوآوری اجتماعی تحول‌گرا قدرت یافته و در میان گروه‌های اجتماعی، گستره‌های سیاسی، اندازه‌های جغرافیایی و بخش‌های صنعتی اثرگذار است. برای این منظور توانایی برقراری ارتباط با نظام‌های مدیریت فراگیر برای تقویت آن‌ها بایسته است (McGowan et al., 2021). این موضوع به دست مدیریت محلی هم شدنی است.

مدیریت محلی دربردارنده سازمان‌هایی است که از سازوکار مشترکی که بازیگران گوناگون را در یکجا گرد هم می‌آورد، بهره می‌گیرد (Jenkins & Hernandez-Hernandez, 2015). مدیریت محلی در متون مدیریت و توسعه پایدار روستایی در موارد پرشماری، موردگفتگو قرار گرفته است (Baker & Mehmood, 2015). باین‌حال، در پژوهش‌های اندکی نقش مدیریت محلی در نوآوری اجتماعی تحول‌گرا و همبسته با تحول در توسعه پایدار روستایی موردتوجه قرار گرفته است. چون که مدیریت محلی به‌مثابه سازمانی رسمی نقش کم‌رنگی در نظام برنامه‌ریزی و امور حکومتی دارند. برتری بر به‌کارگیری واژه نهادهای محلی میانجی است، به‌گونه‌ای که سازمان‌های غیررسمی هم بخشی از این سازمان‌ها بشمار می‌آیند (Ostrom et al., 2022). با توجه به کارکردهای گوناگون، نهادهای محلی میانجی توانسته‌اند درجه‌ای از توانمندسازی و پیشرفت گروه‌های اجتماعی را در دیگر نهادهای نظام دولتی برپا سازند. همچنین، یک‌نهاد محلی میانجی می‌تواند ساختاری را به‌مثابه راهی برای درک بحران، ارزیابی چالش‌ها و چشم‌اندازهای معنوی، ایجاد کند.

بر مبنای باور (Rapaport & Brown, 2008)، یک‌نهاد محلی میانجی می‌تواند مجری اندیشه‌ها و نوآوری‌ها، و خاستگاهی برای شکل‌گیری کارگزار منابع، مذاکره‌کننده دادوستد، الهام‌بخش راهبردها و میانجی در ناسازگاری‌ها باشد. دو پی‌آیند برجسته نهادهای محلی و میانجی عبارت از: رفع بازدارنده‌های مشارکت و آسان‌سازی در کاهش هزینه‌ها و درعین‌حال بهره‌گیری از برتری‌های مشارکت است (Baker & Mehmood, 2015). پی‌آیند نخستین در پی ایفای نقش‌های گوناگون نهادهای میانجی عبارت از: برپایی شبکه‌های همکاری میان سازمانی، شکل‌دهی سازوکار گفتگو در پیوندهای افقی و عمودی، آسان‌سازی در چشم‌اندازهای مشترک گروه، میانجی حل‌وفصل ناسازگاری‌ها، آگاهی در زمینه شبکه‌های چند سطحی، و عامل تولید و جابجایی دانش است. پی‌آیند دوم این نهادها، کاهش هزینه و افزایش سود حاصل از مشارکت است. چون که آن‌ها سرمایه‌های اجتماعی را تقویت کرده و موجب توانمندسازی بازیگران، پاسخگو بودن و ایجاد اعتماد میان آن‌ها می‌شوند.

در ایران نیز مطالعات اندکی در ارتباط با اثرگذاری نهادهای محلی بر گفت‌وگوهای نوآوری اجتماعی انجام شده است. جندقی و همکاران (۱۳۹۸) بیان می‌کنند که موفقیت نوآوری اجتماعی در سه سطح عوامل تسهیل‌کننده، تکمیل‌کننده و رشد‌دهنده قابل تبیین است. این عوامل به ترتیب آغاز یک نوآوری اجتماعی توفیق‌گرا است و به پیشبرد بهتر راهبردهای سازمان و اراده سازمان برای به‌کارگیری جدی آن در فرایندهای سازمانی منجر خواهد شد. برای تحقق این منظور شرایط مالی مطلوب، موجب تعاملات وسیع و مطلوب برون‌سازمانی با بخش‌های مختلف جامعه و افزایش‌دهنده ظرفیت عمل سازمان اجتماعی است (جندقی و همکاران، ۱۳۹۸، ۶۹). کشت‌کار (۱۳۹۹) در پژوهشی بیان می‌کند که نوآوری اجتماعی در چهارچوب ارزش‌ها و هنجارهای بومی باهدف توانمندسازی می‌تواند منجر به کارآمدی مدیریت و رضایتمندی شهروندان شود؛ به‌عبارت‌دیگر هنگام ایجاد نوآوری اجتماعی، سازمان دچار تحولاتی مثبت برای خلق و ایجاد دانش جدید خواهد شد و به حل نوآورانه مسائل و تمرکز بر پذیرش مسئولیت‌های سازمانی توسط ذی‌نفعان درون و بیرون سازمانی کمک خواهد کرد (کشت‌کار، ۱۳۹۹، ۲۵۹). سعدآبادی و رحیمی، به شناسایی دغدغه‌های اجتماعی افراد جامعه می‌پردازند تا در طرح‌های آتی نوآوری و کارآفرینی اجتماعی از آن‌ها استفاده شود؛ به‌طوری‌که با استفاده از نتایج به‌دست‌آمده می‌توان در برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های آینده، طرح‌هایی برای رفع موانع و چالش‌های مدیریت اجرا کرد که در نهایت به ارتقای میزان رضایتمندی مردم و سطح رفاه منجر شود (سعدآبادی و رحیمی، ۱۳۹۹).

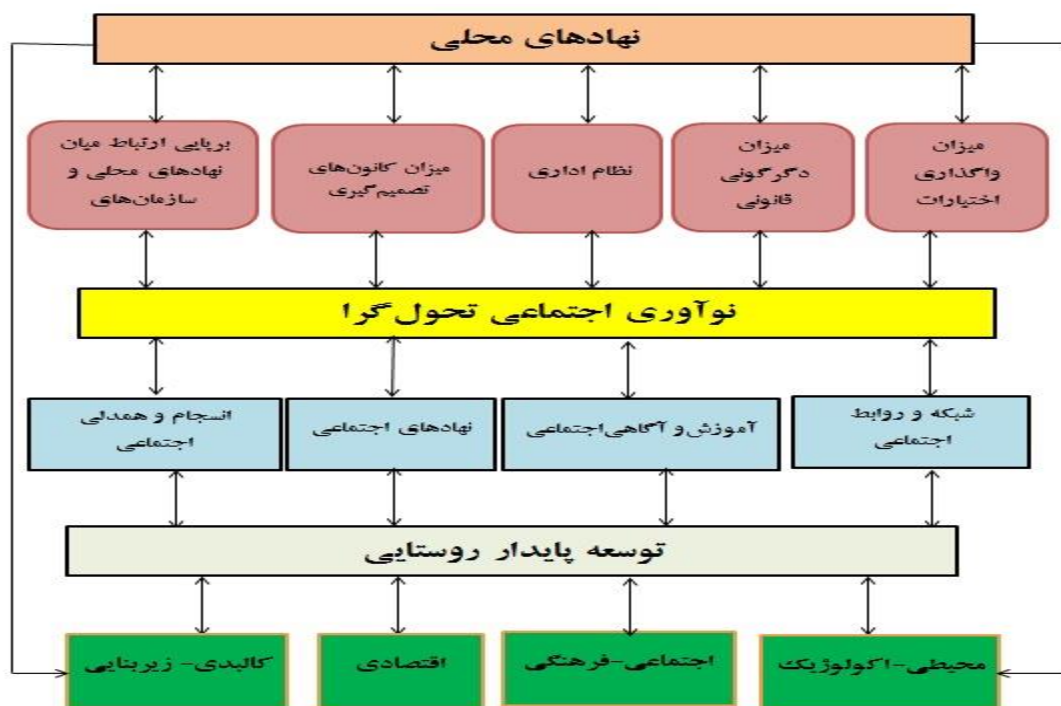
در این راستا، به‌کارگیری رویکردی مناسب همچون رویکرد حکمروایی خوب در چهارچوب نظام مدیریتی می‌تواند موجب توسعه سکونتگاه‌های روستایی و در نتیجه تحقق اهداف توسعه پایدار شود. چنین نگرش‌هایی از ضروریات فرایند توسعه پایدار روستایی قلمداد می‌شود که از طریق سازوکارهای ظرفیت‌سازی، توانمندسازی و شبکه‌سازی که نوعی نوآوری اجتماعی قلمداد می‌شود عینیت می‌یابد؛ اما از آنجایی که مسئولین محلی شفاف‌سازی لازم را برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار روستایی و رفع موانع موجود در این زمینه انجام نمی‌دهند، اثرگذاری لازم و شایسته را ندارند (شفیعی ثابت و همکاران، ۱۳۹۴، ۵۳۷). در واقع، حکمروایی خوب از جمله راهبردهایی است که در صورت وجود نوآوری اجتماعی در میان افراد و همیاری متقابل گروهی، نهادها و سازمان‌های ذی‌ربط می‌تواند جهت رفع چالش‌های مدیریت محلی و برقراری نظم فضایی باهدف محقق شدن اهداف توسعه پایدار روستایی در ابعاد محیطی - بوم‌شناختی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و کالبدی - زیربنایی، تحقق یابد؛ بنابراین، ضرورت پشتیبانی از حکمروایی خوب در مدیریت عمومی اقتصادی جهت دستیابی به رفاه اجتماعی و افزایش میل رقابت در راستای بالا بردن کیفیت اقتصادی وجود دارد و دولت‌ها عموماً نقش کلیدی در تضمین بهبود کیفیت رفاه عمومی در این زمینه ایفا می‌کنند (حیدری ساربان و مؤمنی، ۱۳۹۹، ۴۷۱).

هرچند، از چند دهه گذشته، موضوع نقش اثرگذار نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی در درون پژوهش‌های فضایی به‌وسیله جغرافی‌دانان به‌گونه‌ای ویژه و پژوهشگران دیگر رشته‌ها شناسانده شده است؛ ولی باوجود گستردگی موضوع؛ نوع رویکردها و نگاه به آن در پژوهش‌ها بسیار گوناگون بوده است. نبود پژوهشی نظام‌مند در راستای اتخاذ رویکردی که بتواند با بهره‌گیری کارآمد از فرصت‌ها و بهره‌گیری از دانش و نوآوری محلی برای بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی بپردازد، به‌گونه‌ای آشکار نمایان است. با این وجود، پژوهش‌های انجام‌شده هرکدام به‌نوبه خود به بررسی موضوع از دیدگاه‌های گوناگون پرداخته‌اند. ولی این پژوهش کوشش دارد اثرگذاری نهادهای محلی بر گفت‌وگوهای نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی در سکونتگاه‌های روستایی ناحیه مورد مطالعه را موردسنجش قرار دهد.

در این پژوهش اثرگذاری نهادهای محلی بر شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا به‌مثابه دستیابی به اندیشه‌ای است که بتواند میان سازمان‌های رسمی و غیررسمی (مردم‌نهاد) با دستگاه‌های بالادستی همکنشی برپا نماید و سازمان‌دهی و

اداره امور محلی را از راه شیوه‌های نوین همچون نوآوری‌های اجتماعی تحول‌گرا برای اثرگذاری مردم در امور همبسته با خودشان و تغییر رویکرد سیاست‌گذاری‌های موجود، ارائه دهد.

بر مبنای واکاوی ادبیات و پیشینه موضوع، رویکرد نظری این پژوهش، بر مبنای چارچوب مفهومی ارائه می‌شود. در این راستا، انگاره بنیادین این است که ویژگی نهادهای محلی با شاخص‌هایی همچون: دگرگونی‌های پی‌درپی و کاستی‌های قانونی، نبود واگذاری اختیارات محلی به نهادهای محلی میانجی، نظام اداری متمرکز، درهم‌شدگی وظایف و پرشماری مراکز تصمیم‌گیری، و ایجاد پیوستگی میان نهادهای محلی با سازمان‌های بالادستی و متغیرهای آن بر شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا همچون: شبکه و روابط اجتماعی، آموزش و یادگیری اجتماعی، نهادهای اجتماعی و انسجام و همدلی اجتماعی در افزایش همه ابعاد توسعه پایدار روستایی اثرگذار است. افزون بر این، متغیر اثرپذیر توسعه پایدار روستایی در ابعاد محیطی - اکولوژیک، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی - زیربنایی سنجیده شد (شکل ۱).

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

بر مبنای مشاهدات میدانی، نهادهای محلی مستقر در روستاها از لحاظ تعداد اعضایشان به ۲ گروه از روستاها بر مبنای تعداد جمعیتشان، دربردارنده: نخست، روستاها با جمعیت کمتر از ۱۵۰۰ نفر که بر مبنای قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای در کشور ایران دارای سه عضو در شورای روستایی هستند. دوم، روستاهای بیشتر از ۱۵۰۰ نفر با ۵ عضو در شورای روستایی، دسته‌بندی می‌شوند. بر مبنای گستردگی جامعه آماری، روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دومرحله‌ای انتخاب شد. در گام نخست، روستاها در درون خوشه‌ها بر مبنای محدوده شهرستان به صورت تصادفی انتخاب شدند. تعداد کل روستاهای نمونه تصادفی برای پوشش بهتر و تعمیم مناسب‌تر نمونه‌های موردبررسی به جامعه آماری با توجه به مشاهدات میدانی و ویژگی روستاهای ناحیه مورد مطالعه، تعداد ۴۳ روستا تعیین شد. در گام دوم، در درون خوشه روستاهای

انتخابی، خانوارهای نمونه تصادفی بر مبنای روش نسبت به اندازه خانوارهای موجود (بر مبنای داده‌های نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران) انتخاب شدند و در درون آن‌ها نمونه‌گیری به شکل تصادفی ساده انجام شد. حجم نمونه‌های تصادفی بر مبنای روش «کوکران»^۱ و نمونه‌گیری در متغیرهای کیفی که به صورت رتبه‌ای طیفی لیکرت از مقدار ۱ خیلی کم تا مقدار ۵، خیلی زیاد گروه‌بندی شد. با سطح اطمینان ۹۵٪ و دقت احتمالی مطلوب ۵٪ و پیش برآورد واریانس ۰/۲۵ و بر مبنای هم سنجی با جدول مورگان برای جامعه آماری بزرگ، تعداد ۳۸۴ خانوار نمونه تصادفی محاسبه شد. برای دقت بیشتر و تکمیل پرسش‌نامه بیشتر در روستاهایی که حدنصاب نمونه‌ها بر مبنای روش نسبت به اندازه کمتر از ۱۰ پرسش‌نامه می‌شد؛ بنابراین، حجم نمونه تصادفی تا ۴۰۰ نمونه افزایش یافت تا پوشش مناسب‌تری در جامعه آماری داشته باشد.

به منظور اطمینان از انطباق سؤال‌های برگرفته از پژوهش‌های پیشین با متغیرهای پژوهش و برای آشکار شدن روایی صوری این شاخص‌ها و انطباق آن با شرایط ایران و روستاهای ناحیه مورد مطالعه؛ درجه اهمیت شاخص‌های مؤلفه اثرگذار و اثرپذیر پژوهش، از تعداد ۱۲ نفر از مدرسان و پژوهشگران دانشگاهی همبسته با موضوع و بر مبنای کارهای پژوهشی انجام شده آن‌ها در دانشگاه‌های شهید بهشتی، خوارزمی و علامه طباطبایی در رشته‌های جغرافیا و جامعه‌شناسی بهره‌گیری شد. همچنین، تعداد ۳۵ نفر از کارشناسان خبره وزارت کشور، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، وزارت جهاد کشاورزی، بنیاد مسکن ایران و سازمان توسعه روستایی ریاست جمهوری ایران که نزدیک به موضوع مورد مطالعه پژوهش‌هایی داشته‌اند، مورد سنجش قرار گرفت. پس از دریافت نظرات آن‌ها، کارهای اصلاحی در پرسش‌نامه انجام شد و تعدادی از سؤال‌های بی‌ارزش حذف شد. بدین ترتیب، عوامل تأثیرگذار و پیشران‌های بنیادین در این زمینه بر مبنای ادبیات موضوع، پیشینه تحقیق و پیمایش میدانی شناسایی شد. شاخص‌های مورد بررسی که با مرور ادبیات و پیشینه تحقیق، در زمینه شاخص‌های مؤلفه اثرگذار نخستین (نهادهای محلی) (جدول ۱)، مؤلفه اثرگذار میانجی (نوآوری اجتماعی) (جدول ۲) و مؤلفه اثرپذیر (توسعه پایدار روستایی) (جدول ۳)، شناسایی و نمایش داده شد.

جدول ۱. شاخص‌ها و گویه‌های اثرگذار پژوهش

مؤلفه اثرگذار	شاخص	گویه	محققان
	دگرگونی بی‌دری و کاستی‌های قانونی	دگرگونی قانون به‌ویژه با تغییر دولت‌ها، تنگناهای قانونی (دوگانگی قانونی)	Rapaport & Brown, 2008
ویژگی‌های حقوقی، قانونی، اداری، و تشکیلاتی	نبود واگذاری اختیارات محلی به نهادهای محلی	نقش نگرنده بودن نهادهای محلی با اختیارات اندک و با تأثیر ناچیز	Douglas, Varlinskaya, & Spear, 2003; Del Giovane, Nobili, & Signoretti, 2013; Ruffo, Semeraro, Giachanou, & Rosso, 2021; Ostrom et al., 2022
	نظام اداری متمرکز	نظام اداری از بالا به پایین و حکومت‌محور	Ruffo, Semeraro, Giachanou, & Rosso, 2021; Pribadi & Iqbal, 2022
نهادهای محلی	درهم شدگی وظایف و بسیاری مراکز تصمیم‌گیری	وجود نهادهای پرشمار با وظایف همسان	Friedman, 2016
	ایجاد ارتباط میان نهادهای محلی با سازمان‌های بالادستی	تسهیل اداری و مالی میان نهادهای محلی با بالادست	Friedman, 2016; Wamuchiru & Moulaert, 2018; McGowan et al., 2021

جدول ۲. شاخص‌ها و گویه‌های اثرگذار (میانجی) پژوهش

مؤلفه اثرگذار	شاخص	گویه	محققان
نوآوری اجتماعی تحول‌گرا	شبکه و روابط اجتماعی	شکل‌دهی شبکه‌های اجتماعی تشکیل جلسات گروهی با مردم روستا ساختار ارتباطی تسهیل‌کننده با مسئولین بالادست ساختار ارتباطی تسهیل‌کننده با سرمایه‌گذاران	Bock, 2012; Baker & Mehmood, 2015; Friedman, 2016; Van Kley, 2018; Moulaert & MacCallum, 2019; Mueller & Yin, 2021; Pribadi & Iqbal, 2022
	آموزش و آگاهی اجتماعی	آگاهی مردم نسبت به حقوق خود آگاهی مردم نسبت به مزایای مشارکت در امور اجماعی و اقتصادی و پروژه‌های عمرانی	Bock, 2012; Friedman, 2016; Avelino, 2017; Moulaert & MacCallum, 2019; Mueller & Yin, 2021; Paré, Liu, Beck, Nedić, & Başar, 2021
نهادهای اجتماعی تحول‌گرا	شکل‌دهی و گسترش تشکلهای محلی، پیگیری بایسته برای شکل‌دهی تشکلهای گوناگون به دست سازمان‌های دولتی وابسته	شکل‌دهی و گسترش تشکلهای محلی، پیگیری بایسته برای شکل‌دهی تشکلهای گوناگون به دست سازمان‌های دولتی وابسته	Rapaport & Brown, 2008; Del Giovane et al., 2013; Figueroa-Navarro et al., 2014; Baker & Mehmood, 2015; Friedman, 2016; Van Kley, 2018; Kolosov et al., 2020; Ostrom et al., 2022; De Wijk et al., 2022
	همدلی و انسجام اجتماعی	حل دوگانگی‌های محلی و زمینه‌سازی برای رفع ناسازگاری، درگیری و نزاع، احترام مردم روستا به یکدیگر، همبستگی میان مردم در هنگام گرفتاری، روحیه گذشت و فداکاری مردم یکدیگر	Baker & Mehmood, 2015; Loorbach, Frantzeskaki, & Avelino, 2017; Paré, Liu, Beck, Nedić, & Başar, 2021

جدول ۳. شاخص‌ها و گویه‌های اثرپذیر پژوهش

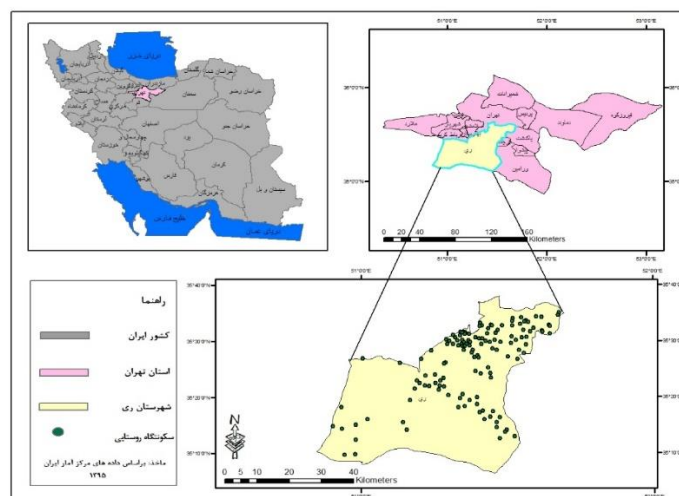
مؤلفه اثرپذیر	شاخص	گویه	محققان
توسعه پایدار روستایی	محیطی - بوم‌شناختی	بهبود کمیت و کیفیت زمین‌های کشاورزی بهبود کمیت و کیفیت آب (چاه و قنات)	Van Kley, 2018; Paré et al., 2021
	اجتماعی - فرهنگی	ارتقای کیفیت زندگی از طریق فرصت‌ها برای تحصیلات، آموزش، خدمات بهبود کیفیت اشتغال و درآمدزایی	Avelino, 2021; Novy, 2012; Pradel & Aissani, 2019; Spijker, Koskinen, & Riga, 2020; Pribadi & Iqbal, 2022
کالبدی - زیربنایی	اقتصادی	بهبود و رفع فقر روستاییان بهبود کارایی روستاییان	Van Kley, 2018; Paré et al., 2021
	-	بهبود خدمات زیرساختی و رفاهی بهبود دسترسی به بازارها برای فروش محصولات	Loorbach, Frantzeskaki, & Avelino, 2017; Stefani et al., 2019; Paré et al., 2021

موقعیت محدوده مورد مطالعه

سکونتگاه‌های روستایی محدوده مورد مطالعه در شهرستان ری در حوزه جنوب استان تهران استقرار یافته است. مساحت این ناحیه معادل ۲۲۵۹ کیلومتر مربع است و ۱۶/۵ درصد مساحت استان تهران را در برمی‌گیرد (سالنامه آماری استان تهران، ۱۳۹۳). این ناحیه از لحاظ موقعیت ریاضی بین مختصات جغرافیایی $35^{\circ}36'$ شمالی، $51^{\circ}26'$ شرقی قرار دارد (شکل ۲). بر مبنای نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ در ناحیه مورد مطالعه تعداد ۵ بخش، ۴ شهر و ۹ دهستان و ۱۲۳ روستا وجود دارد.

انتخاب این روستاها به سه دلیل انجام شد: **نخست:** ویژگی خاص جغرافیایی روستاهای ناحیه مورد مطالعه همچون استقرار در پیرامون یک مرکز کلان‌شهری (کلان‌شهر تهران) با تمرکز چشمگیر جمعیتی؛ **دوم:** تعامل گسترده مدیران محلی با مدیریت کلان‌شهر تهران و مدیران در سطح ملی که سهم اثرگذاری نهادهای محلی بر گفتمان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا را برجسته می‌سازد. **سوم:** تغییرات گسترده‌ای که در دو دهه گذشته در همه ابعاد توسعه پایدار در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان ری متأثر از نقش مدیریت ملی و در همکنشی با نهادهای محلی رخ داده است. به دلایل گفته‌شده

سنجش اثرگذاری نهادهای محلی بر گفتمان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی در شهرستان ری ارزشمند است.

شکل ۲. موقعیت سیاسی ناحیه مورد مطالعه

یافته‌ها

کیفیت کارکرد نهادهای محلی

بر مبنای یافته‌های پژوهش، درعین‌حال که جمع کل میانگین ویژگی‌های حقوقی و قانونی نهادهای محلی اثرگذار واسط بر توسعه پایدار روستایی از دیدگاه پاسخ‌گویان برابر ۳/۰۷ از ۵ است. ولی، نسبت میانگین در میان ابعاد گوناگون تشکیل‌دهنده کیفیت کارکرد نهادهای محلی بر توسعه پایدار روستایی، برابر نیست. همچنین، درحالی‌که «در هم شدگی وظایف و بسیاری مراکز تصمیم‌گیری» بالاترین شدت پاسخ‌ها را به خود اختصاص داده است. ایجاد ارتباط میان نهادهای محلی میانجی با سازمان‌های بالادستی، کمترین شدت پاسخ‌ها را در میان پاسخ‌گویان دارا است (جدول ۴).

جدول ۴. توزیع نسبی پاسخ‌گویان برحسب کیفیت کارکرد نهادهای محلی

متغیر	ابعاد اصلی	۱	۲	۳	۴	۵	میانگین	انحراف استاندارد
ویژگی‌های حقوقی و قانونی و اداری و تشکیلاتی	دگرگونی پی‌درپی و کاستی‌های قانونی نبود واگذاری اختیارات محلی به نهادهای محلی نظام اداری متمرکز	۱۱/۲	۷/۸	۲۵	۳۴/۷	۲۱/۲	۳/۴۷	۱/۲۲
نهادهای محلی	درهم شدگی وظایف و بسیاری مراکز تصمیم‌گیری	۱۰/۶	۳/۴	۲۰	۳۱/۶	۲۵/۶	۳/۸۲	۱/۲۹
	ایجاد ارتباط میان نهادهای محلی با سازمان‌های بالادستی	۴۸/۸	۱۷/۸	۱۶/۶	۷/۵	۹/۴	۲/۱۱	۱/۳۳
	جمع ویژگی‌های حقوقی و قانونی نهادهای محلی	۲۰/۵	۱۵	۲۴/۵	۱۶/۶	۲۳/۴	۳۰/۰۷	۱/۴۴

شاخص‌های نوآوری تحول‌گرا بر توسعه پایدار روستایی

بر مبنای یافته‌های پژوهش، درعین‌حال که جمع کل میانگین ویژگی نوآوری تحول‌گرا اثرگذار بر توسعه پایدار روستایی از دیدگاه پاسخ‌گویان برابر ۲/۹۱ از ۵ است. ولی نسبت میانگین در میان ابعاد گوناگون تشکیل‌دهنده شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا اثرگذار بر توسعه پایدار روستایی که متأثر از عملکرد نهادهای واسط بوده، برابر نیست. همچنین،

درحالی‌که «میزان همدلی و انسجام اجتماعی» بالاترین شدت پاسخ‌ها را به خود اختصاص داده است، شبکه و روابط اجتماعی، کمترین شدت پاسخ‌ها را در میان پاسخ‌گویان دارا است (جدول ۵).

جدول ۵. توزیع نسبی پاسخ‌گویان برحسب شاخص‌های نوآوری تحول‌گرا بر توسعه پایدار روستایی

مؤلفه	شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	میانگین	انحراف استاندارد
نوآوری	شبکه و روابط اجتماعی	۳۸/۴	۲۴/۷	۱۳/۸	۱۴/۴	۸/۸	۲/۲۴	۱/۱۵
اجتماعی	آموزش و آگاهی اجتماعی	۳۹/۴	۱۰/۶	۳۰/۹	۶/۶	۱۲/۵	۲/۴۲	۱/۲۶
تحول‌گرا	نهادهای اجتماعی	۲۲/۵	۲۵	۳۶/۹	۱۳/۱	۲/۵	۲/۴۸	۱/۰۸
	همدلی و انسجام اجتماعی	۱۹/۱	۲۴/۴	۳۱/۶	۱۸/۵	۶/۶	۲/۵۹	۱/۱۵
	جمع شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا	۲۰/۴	۱۹/۲	۲۱/۷	۲۵/۹	۱۲/۸	۲/۹۱	۱/۳۳

بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی (متغیر اثرپذیر)

بر مبنای یافته‌های پژوهش، درعین‌حال که جمع کل میانگین بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی از دیدگاه روستاییان معادل ۲/۱۶ از ۵ است؛ ولی نسبت میانگین در میان ابعاد گوناگون تشکیل‌دهنده این متغیر برابر نیست. همچنین، درحالی‌که «ابعاد فیزیکی» بالاترین شدت پاسخ‌ها را به خود اختصاص داده است، ابعاد «اجتماعی - فرهنگی» کمترین شدت پاسخ‌ها را در میان پاسخ‌گویان دارا است (جدول ۶).

جدول ۶. توزیع نسبی پاسخ‌گویان در زمینه بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی

ابعاد اصلی	۱	۲	۳	۴	۵	میانگین	انحراف استاندارد
محیطی - اکولوژیک	۲۶/۲	۲۶/۶	۳۴/۲	۱۰/۳	۳/۴	۲/۳۸	۱/۰۸
اجتماعی - فرهنگی	۵۰/۹	۱۶/۹	۲۶/۲	۵/۶	۰/۳	۱/۹	۱
ابعاد اقتصادی	۵۵/۹	۱۱/۲	۱۷/۸	۷/۷	۷/۹	۱/۹۹	۱/۳۱
ابعاد فیزیکی	۲۹/۷	۲۳/۱	۲۹/۴	۱۰	۷/۸	۲/۴۳	۱/۲۳
جمع	۴۰/۹	۱۹/۷	۲۵/۶	۱۰	۳/۸	۲/۱۶	۱/۱۸

شاخص‌های اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی

یافته‌های تحقیق آشکار ساخت، میان همه شاخص‌های اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی از دیدگاه پاسخ‌گویان همبستگی مستقیم و مثبت وجود دارد. برآوردها در این راستا نشان می‌دهد، از دیدگاه پاسخ‌گویان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا متأثر از کارکرد نهادهای محلی در بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی تأثیر مثبت داشته‌اند (جدول ۷). به سخن دیگر، نبود واگذاری اختیارات محلی به نهادهای محلی، دگرگونی پی‌درپی و کاستی‌های قانونی و نظام اداری متمرکز به ترتیب بیشترین ضریب همبستگی متأثر از ویژگی‌های حقوقی و قانونی و اداری و تشکیلاتی نهادهای محلی بوده است. در برابر، به ترتیب، درهم شدگی وظایف و بسیاری مراکز تصمیم‌گیری و برپایی پیوستگی میان نهادهای محلی با سازمان‌های بالادستی کمترین ضریب همبستگی را متأثر از ویژگی‌های حقوقی و قانونی و اداری و تشکیلاتی نهادهای محلی دارا بوده است. عوامل پنهان تأثیرگذار بر این روند، سیاست‌ها و رویکرد حاکم بر فرایند مدیریت که دربرگیرنده برنامه‌ریزی، طرح‌ریزی، پروژه‌سازی، سازمان‌دهی کارها و اجرا است که بی‌توجه به وجه نظر و خواست روستاییان در ناحیه مورد مطالعه به انجام رسیده است.

از آنجاکه بر مبنای آزمون کولموگروف - اسمیرنوف، نرمال بودن توزیع داده‌های ما تأیید نشد، از آزمون کندال تائوبی، برای ارزیابی سطح همبستگی میان شاخص‌های اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی، بهره‌گیری شد.

جدول ۷. ارتباط میان نوآوری اجتماعی تحول‌گرا و عملکرد نهادهای محلی (n=400)

متغیر	ویژگی‌های اثرگذار بیرونی نهادهای محلی	آزمون کندال تائوبی	
		ضریب همبستگی	سطح معناداری (sig)
نوآوری اجتماعی تحول‌گرا	دگرگونی پی‌درپی و کاستی‌های قانونی	۰/۲۳	۰/۰۰۰
	نبود واگذاری اختیارات محلی به نهادهای محلی	۰/۲۸	۰/۰۰۰
	نظام اداری متمرکز	۰/۲۰	۰/۰۰۰
	درهم‌شدگی وظایف و بسیاری مراکز تصمیم‌گیری	۰/۱۱	۰/۰۱۱
	ایجاد ارتباط میان نهادهای محلی با سازمان‌های بالادستی	۰/۰۹	۰/۰۲۰
	وجود رابطه	مثبت	مثبت

بر مبنای جدول ۷. در چند دهه گذشته، سیاست‌گذاری‌های حاکم بر نظام برنامه‌ریزی توسعه روستایی در کشور ایران به گونه‌ای بوده است که نقش شاخص‌های اثرگذاری نهادهای محلی در نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای فرایند توسعه پایدار روستایی و اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها با چالش سخت روبرو کرده است. این چالش‌ها بیشتر همبسته با کاستی‌های حقوقی و قانونی در میزان اثرگذاری نهادهای محلی رسمی همچون شورای روستایی و دهیاری، و نهادهای محلی غیررسمی همچون سازمان‌های مردم‌نهاد، همانند تعاونی‌ها و دیگر تشکلهای است که به گونه‌ای بنیادین بر بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی تأثیر چشمگیری داشته است. در زمینه این چالش‌ها می‌توان دگرگونی‌های پی‌درپی و کاستی‌های قانونی، نبود واگذاری اختیارات کافی به نهادهای رسمی و غیررسمی محلی در نظام اداری کشور برشمرد. همچنین، چالش‌هایی همچون درهم‌شدگی وظایف، و بسیاری مراکز تصمیم‌گیری درباره مدیریت محلی و نیز نبود وجود ساختارهای بایسته برای شکل‌دهی پیوند میان نهادهای محلی با سازمان‌های بالادستی با آرمان همکنشی و اثرگذاری مردم محلی در اموری که وابسته به خودشان است و برایشان سرنوشت‌ساز است، می‌توان از برجسته‌ترین انگیزه‌ها بر ناکارآمدی نخبگان و نبود آموزش و پرورش استعدادها و اجتماعی برای شکل‌دهی تحول دانست.

در این زمینه، مقاومت شماری از سازمان‌ها و نهادهای دولتی فرادست در برابر ورود نهادهای روستایی به گستره مدیریت محلی، و پیوستگی اندیشه مدیریت از بالا به پایین به‌مثابه بازدارنده‌های درونی باعث شده که وابستگی مدیریت محلی با دیگر نهادهای دولتی مناسب نباشد؛ بنابراین، هنوز فرصت‌های گوناگونی در زمینه اصلاح قوانین و مقررات، تشکیلات اداری و اجرایی ایران در زمینه مدیریت محلی و روستایی وجود دارد. بر این بنیاد، در سال ۱۴۰۱، مجلس قانون‌گذاری ایران هم‌راستا با پژوهش‌های جامعه دانشگاهی ایران و رهنمودهای ارائه‌شده در این پژوهش‌ها، با اصلاح قوانین در زمینه مدیریت محلی و روستایی آماده‌سازی‌های مناسبی در زمینه واگذاری اختیار بیشتر به مدیریت محلی و اصلاح ساختار اجرایی آن فراهم ساخته است. با این وجود هنوز فرصت‌های پرشماری در روند اصلاح قانون شوراها و دهیاری‌ها (مدیریت محلی) به‌مثابه نهادهای رسمی و نیز دیگر تشکلهای غیررسمی مردم‌نهاد روستایی و ساختار اداری و تشکیلاتی آن وجود دارد. همچنین، از نگاه پاسخگویان به ترتیب نهادهای اجتماعی و شبکه و روابط اجتماعی، با بیشترین همبستگی، و پس از آن به ترتیب همدلی و انسجام اجتماعی و آموزش و آگاهی اجتماعی بر بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی مؤثر بوده است.

(جدول ۸)؛ بنابراین نوآوری اجتماعی تحول‌گرا با وجود اثرگذاری مثبت بر ابعاد توسعه پایدار روستایی، به دلیل وجود بازدارنده‌های درونی پیش‌گفته، آن‌چنان‌که باید نتوانسته است در زمینه شکوفایی استعدادها و بهره‌وری بیشترین از توان محلی آن‌ها به‌گونه‌ای مناسب در فرایند توسعه پایدار روستایی پیروزمندانه کار نماید.

جدول ۸. همبستگی میان شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا اثرگذار و بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی (n= 400)

متغیر	ابعاد اصلی	متغیر	آزمون کندال	
			ضریب همبستگی	سطح معناداری (sig)
شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا	شبهه و روابط اجتماعی	بهبود ابعاد توسعه	۰/۶۳	۰/۰۰۰
	آموزش و آگاهی اجتماعی	پایدار روستایی	۰/۴۵	۰/۰۰۰
	نهادهای اجتماعی		۰/۶۶	۰/۰۰۰
	همدلی و انسجام اجتماعی		۰/۵۴	۰/۰۰۰

رگرسیون چندمتغیره اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی برای بررسی اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی، از رگرسیون چندمتغیره به شیوه گام‌به‌گام استفاده شد که پی‌آیند آن در جداول ۹ و ۱۰ ارائه شد.

جدول ۹. مدل رگرسیونی تأثیر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی

مدل	مقدار ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آزمون آنوا	سطح معناداری
۱	۰/۸۵۱	۰/۷۲۴	۰/۷۲۳	۴۲۳/۵۰۶	۰/۰۰۰
۲	۰/۴۹۶	۰/۲۴۶	۰/۲۴۳	۵۰۹/۱۹۸	۰/۰۰۰
۳	۰/۷۵۶	۰/۶۱۶	۰/۶۱۵	۲۹۵/۰۹۳	۰/۰۰۰
۴	۰/۶۴۴	۰/۴۱۵	۰/۴۱۳	۴۱۹/۲۹۷	۰/۰۰۰

در مدل رگرسیونی گام‌به‌گام متغیرهای مستقل که برای تبیین توسعه پایدار روستایی انجام شد، پی‌آیند به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که در مدل شماره (۱) پس از ورود متغیر شبکه و روابط اجتماعی، این مدل به‌تنهایی توانسته است میزان ۲۸/۸۶ درصد از دگرگونی فرایند توسعه پایدار روستایی را پیش‌بینی کند. مدل‌های ۲ تا ۴ نشان می‌دهد پس از اضافه شدن متغیر نهادهای اجتماعی، انسجام و همدلی اجتماعی و آگاهی اجتماعی این مقدار به ترتیب به حدود ۲۲/۵۸، ۱۵/۰۲ و ۱۰/۱۸ درصد افزایش یافته است.

جدول ۱۰. ضرایب تأثیر مدل نهایی متغیرهای مستقل برای تبیین فرایند توسعه پایدار روستایی

متغیرها	ضرایب		مقدار ثابت	انحراف معیار
	ضرایب استاندارد شده			
	بتا	ضرایب استاندارد شده		
مقدار ثابت			۰/۵۱۳	۰/۰۶۲
مدل نهایی	شبکه و روابط اجتماعی	۸/۲۸	۱/۱۹۵	۰/۰۴۱
	آگاهی اجتماعی	۲۸/۸۶	۰/۷۶۴	۰/۰۷۵
	نهادهای اجتماعی	۱۰/۱۸	۰/۹۲۰	۰/۰۴۱
	انسجام و همدلی اجتماعی	۲۲/۵۸	۰/۹۰۰	۰/۰۶۰

جدول ۱۰ نشان‌دهنده ضرایب تأثیر مدل نهایی متغیرهای مستقل تبیین‌کننده فرایند توسعه پایدار روستایی است. در مدل نهایی متغیر شبکه و روابط اجتماعی (۰/۸۵۱) و متغیر آگاهی اجتماعی (۰/۴۹۶) به ترتیب بیشترین و کمترین تأثیر را بر متغیر وابسته مذکور دارد. باید اضافه نمود که از بین چهار متغیر وارد شده به معادله رگرسیونی، تمامی متغیرها در معادله باقی‌مانده است. لازم به ذکر است که تأثیر تمام متغیرها بر متغیر وابسته فرایند توسعه پایدار روستایی مثبت است.

بحث

در دو دهه گذشته، اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی تحول‌گرا در راستای توسعه پایدار روستایی نقش برجسته‌ای داشته است. به گونه‌ای که بر مبنای پژوهش‌های «نوی» ۲۰۱۲، «اولینو» ۲۰۱۷، «ون کلی» ۲۰۱۸، «استفانی و همکاران» ۲۰۱۹، «کاسکینی و ریجا» ۲۰۲۰، «پار و همکاران» ۲۰۲۱ ارزیابی اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی با بهره‌گیری از دیدگاه پاسخگویان روستایی نشان می‌دهد که بهره‌گیری کارآمد از فرصت‌ها با بهره‌گیری از دانش و نوآوری محلی می‌تواند ابعاد توسعه پایدار روستایی را بهبود دهد. در این پژوهش نخست نشان داده شد که بر مبنای پژوهش‌های «وارلین اسکایا و اسپیر» ۲۰۰۳، «دل» ۲۰۱۳، «فریدمن» ۲۰۱۶، «مولی رت» ۲۰۱۸، «روفوو» ۲۰۲۱، «گوان» ۲۰۲۱ و «پری بادی و یکی وبال» ۲۰۲۲ ویژگی‌های حقوقی و قانونی در زمینه مدیریت محلی، رابطه مستقیمی با محدودیت در رشد و پرورش نوآوری اجتماعی در ناحیه مورد مطالعه داشته است. در این زمینه رفع بازدارنده‌های اداری و تشکیلاتی موجود می‌تواند به برپایی و آسان‌سازی نوآوری اجتماعی تحول‌گرا بینجامد. همچنین، این پژوهش با سنجش شاخص‌های اثرگذاری نهادهای محلی بر نوآوری اجتماعی در راستای توسعه پایدار روستایی (جدول ۸ و ۹)، نشان داد که نهادهای محلی به‌مثابه آسان‌کننده پیوند با نهادهای بالادستی می‌توانند از راه جذب سرمایه‌گذاری، و به‌مثابه پایگاهی برای بهره‌گیری از نیروهای بومی، اشتیاق و تعهد و همچنین مهارت‌های فنی که آن‌ها را پرورش داده و مردم محلی را توانا می‌سازد تا در تعیین سرنوشت خودشان سهیم باشند؛ بنابراین، نهادهای رسمی و غیررسمی روستایی در افزایش شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا نقش داشته و با بهره‌گیری از انسجام و همدلی مردم محلی می‌توانند احتمال کامیابی در پروژه‌های گوناگون روستایی را افزایش دهند. همچنین، از دیدگاه پاسخگویان روستایی نمایان شد که نهادهای محلی می‌توانند به‌مثابه آسان‌کنندگان فرایندهای نوآورانه بشمار آیند. این یافته با پژوهش‌های «فریدمن» ۲۰۱۶، «مولی رت» ۲۰۱۸، «گوان» ۲۰۲۱، «روفوو و همکاران» ۲۰۲۱ و «پری بادی و یکی وبال» بر بنیان آنچه در آغاز بخش نتیجه‌گیری پایانی گفته شد، سازگاری دارد.

1. Avelino
2. Van Kley
3. Stefani et al
4. Koskinen, & Riga
5. Paré et al
6. Varlinskaya, & Spear
7. Del
8. Friedman
9. Moulart
10. Ruffo
11. McGowan
12. Pribadi & Iqbal

نتیجه‌گیری

بر مبنای واكای ادبیات و پیشینه موضوع، در صورتی که کاستی‌ها و بازدارنده‌های درونی نهادهای محلی (مدیریت محلی) اثرگذار بر رشد و شکوفایی نوآوری اجتماعی تحول‌گرا به‌گونه‌ای مناسب برطرف شود و مفهوم حکومت از پایین با کاهش سلسله‌مراتبی قدرت صورت پذیرد، می‌تواند به‌مثابه فرصتی برای توجه به نیازها و خواسته‌های مردم محلی و روستاییان شناسانده شود که باعث پیشبرد سیاست‌ها با پذیرش و مشروعیت مردم محلی و روستاییان شود؛ بنابراین، اثرگذاری ناسازگار برآمده از تصدی‌گری امور به دست دولت را کاهش می‌دهد. همچنین، باعث کامیابی و پیشرفت برنامه‌ها و طرح‌ها در فرایند توسعه پایدار روستایی شود. به سخن دیگر، زمانی که کاستی‌ها و بازدارنده‌های ویژگی‌های حقوقی و قانونی و فردی و خانوادگی اثرگذار بر مدیریت محلی کاهش یابد؛ و همچنین پیشرفت برنامه‌ها و طرح‌های روستایی متأثر از بهبود شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا با مشارکت روستاییان همراه باشد، می‌توان انتظار داشت که برنامه‌های توسعه روستایی در ریل و مسیر توسعه پایدار روستایی قرار گرفته است.

بر مبنای آنچه گفته شد، پدیده‌های این پژوهش آشکار ساخت، به دلیل اتخاذ رویکرد از بالا به پایین در ایران و ناحیه مورد مطالعه و برآمده از رویکرد حکومت مینا و در شرایط «قدرت بر» و چیرگی، نهادهای محلی به‌مثابه نوعی از مدیریت برای پاسخگویی به نیازهای مردم در اندازه کوچک شکل گرفته است. با وجود این که بر نوآوری اجتماعی روستاییان و توسعه پایدار روستایی اثرگذاری نسبی و مثبت داشته است. ولی، نهادهای محلی در ایران هنوز با چالش‌های پرشماری در این زمینه روبرو بوده و فرصت‌های نهفته زیادی در جلوی خود دارند تا بتواند با تعهد به مشارکت مردم سالارانه در روند حاکمیت دولت، به‌گونه‌ای فراگیر در راستای بهبود ابعاد توسعه پایدار کار نمایند. در این راستا، برای به انجام رسیدن این موضوع بایسته است با به‌کارگیری راهبردها و سیاست‌های تمرکز زدا در زمینه مدیریت، از جنبه قانونی و اداری قدرت انجام گیرد. به‌گونه‌ای که مسئولین باراده خود، از راه گستره بالاتری از حکومت، خدمات ویژه‌ای را به جامعه ارائه دهند؛ بنابراین، انتظار می‌رود که مدیریت محلی در ترویج آرمان‌های مردسالارانه جامعه نقش کارساز داشته باشد و همکاری بایسته را در هماهنگ کردن برنامه‌های توسعه در گستره محلی ایفا کند. بدین ترتیب، بر مبنای ادبیات موضوع و همچنین پدیده پژوهش حاضر، توجه به رفع چالش‌های اثرگذاری نهادهای محلی با بهره‌گیری از نقش نوآوری اجتماعی تحول‌گرا، خود بایسته توجه به بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی است. همچنین، بهبود ابعاد توسعه پایدار روستایی مستلزم بهبود اثرگذاری نهادهای محلی است. این رابطه دوسویه خود به‌مثابه فرصتی است که ارزشمندی و بایستگی نگرستن به نهادهای محلی و همچنین مشارکت و همکاری هرچه بیشتر روستاییان را در فرایند توسعه پایدار روستایی آشکار می‌سازد. به سخن دیگر، در مدیریت توسعه روستایی به نقش مثبت و هم‌گرای اثرگذاری نهادهای محلی برای اثرگذاری در بهبود شاخص‌های نوآوری اجتماعی تحول‌گرا به‌مثابه فرصتی در فراگرد توسعه پایدار روستایی پیشنهاد می‌شود.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نمایند

منابع

- جندقی، غلامرضا؛ زراعی، متین؛ مرشدی اصطهباناتی، سید مهدی؛ فیروز نیا، علی. (۱۳۹۸). طراحی الگوی موفقیت نوآوری اجتماعی در کمیته امداد امام خمینی (ره) با رویکرد نظریه داده بنیاد. *پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی*، ۴(۹)، ۶۹-۹۰.
- حیدری ساریان، وکیل و مؤمنی، احمد. (۱۳۹۹). اثرات حکمروایی خوب بر بهبود شاخص‌های رفاه اجتماعی مناطق روستایی مطالعه موردی شهرستان فریدون، *راهبردهای توسعه روستایی*، ۷(۴)، ۴۷۱-۴۸۸.
- سعدآبادی، علی‌اصغر و رحیمی راد، زهره. (۱۳۹۹). کاربست نوآوری اجتماعی جهت مشارکت اجتماعی در اسناد بالادستی عمل و فناوری: مطالعه موردی نقشه جامعه علمی کشور، *سیاست‌گذاری عمومی*، ۶(۲)، ۷۳-۵۱.
- شفیعی ثابت، ناصر، خاکسار، سوگند، و حسینی، فاطمه سادات. (۱۳۹۴). حکمروایی خوب و رابطه آن با پایداری اجتماعی-اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی (مورد: دهستان‌های شهرستان تویسرکان). *کنگره پیشگامان پیشرفت*.
- کشت‌کار، مهران (۱۳۹۹). مدل مفهومی رابطه بین نوآوری اجتماعی و مدیریت دانش با رویکرد فراترکیب. *فصلنامه علمی مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی*، ۱۰(۳۹)، ۴۵۲-۴۲۱.

References

- Avelino, F. (2021). Theories of power and social change. Power contestations and their implications for research on social change and innovation. *Journal of Political Power*, 14(3), 425-448. <https://doi.org/10.1080/2158379X.2021.1875307>
- Baker, S., & Mehmood, A. (2015). Social innovation and the governance of sustainable places. *Local Environment*, 20(3), 321-334. <https://doi.org/10.1080/13549839.2013.842964>
- Bock, B. B. (2012). Social innovation and sustainability; how to disentangle the buzzword and its application in the field of agriculture and rural development. *Studies in agricultural economics*, 114(2), 57-63. [doi:10.7896/j.1209](https://doi.org/10.7896/j.1209)
- Bund, E., Gerhard, U., Hoelscher, M., & Mildenerberger, G. (2015). A methodological framework for measuring social innovation. *Historical Social Research/Historische Sozialforschung*, 48-78. [doi:10.12759/hsr.40.2015.3.48-78](https://doi.org/10.12759/hsr.40.2015.3.48-78)
- Bund, E., Hubrich, D.-K., Schmitz, B., Mildenerberger, G., & Krlev, G. (2013). Blueprint of social innovation metrics: contributions to an understanding of opportunities and challenges of social innovation measurement.
- De Wijk, R., Kaneko, D., Dijksterhuis, G., van Bergen, G., Vingerhoeds, M., Visalli, M., & Zandstra, E. (2022). A preliminary investigation on the effect of immersive consumption contexts on food-evoked emotions using facial expressions and subjective ratings. *Food Quality and Preference*, 99, 104572. <https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2022.104572>
- Del Giovane, P., Nobili, A., & Signoretti, F. M. (2013). Supply tightening or lack of demand? An analysis of credit developments during the Lehman Brothers and the sovereign debt crises. An Analysis of Credit Developments During the Lehman Brothers and the Sovereign Debt Crises (November 22, 2013). Bank of Italy Temi di Discussione (Working Paper) No, 942. [RePEc:bdi:wptemi:td_942_13](https://www.bancomi.it/RePEc/bdi/wptemi:td_942_13)

- Di Iacovo, F., Moruzzo, R., Rossignoli, C., & Scarpellini, P. (2014). Transition management and social innovation in rural areas: Lessons from social farming. *The Journal of Agricultural Education and Extension*, 20(3), 327-347. <https://doi.org/10.1080/1389224X.2014.887761>
- Douglas, L. A., Varlinskaya, E. I., & Spear, L. P. (2003). Novel-object place conditioning in adolescent and adult male and female rats: effects of social isolation. *Physiology & behavior*, 80(2-3), 317-325. doi: 10.1016/j.physbeh.2003.08.003
- Figueroa-Navarro, C., Molinar-Tabares, M. E., Castro-Arce, L., & Campos-García, J. C. (2014). Numerical Tribute to Achievement of Euler. *APS March Meeting Abstracts*. doi:10.1063/1.1875979
- Friedman, S. (2016). Habitus clivé and the emotional imprint of social mobility. *The sociological review*, 64(1), 129-147. <https://doi.org/10.1111/1467-954X.12280>
- Heydari Sarban, Vakil and Momeni, Ahmad. (2019). T The Effects of Good Governance on Improving Social Welfare Indicators in Rural Areas Case Study of Frieden County. *Rural Development Strategies*, 7(4), 488-471. <https://doi.org/10.22048/rdsj.2021.243593.1866>. [In Persian].
- Hochgerner, J. (2011). *The analysis of social innovations as social practice. Die Analyse sozialer Innovationen als gesellschaftliche Praxis*. Vienna and Berlin: Zentrum für Soziale Innovation (ed.). Pendeln zwischen Wissenschaft und Praxis. ZSI-Beiträge zu sozialen Innovationen.
- Jandaghi, G., Zaraei, M., Morshedi-Estahbanati, S. M., & Firouznia, A. (2019). Designing a model of social innovation success in Imam Khomeini Relief Committee (RA) with a data-based theory approach. *Organizational Resource Management Research*, 4(9), 69-90. [In Persian].
- Jandaghi, Gholamreza; Zaraei, Matin; Morshedi-Estahbanati, Seyed Mahdi; Firouznia, Ali. (2019). Designing Social Innovation Success Modelin Imam Khomeini Relief Foundation: Grounded Theory Approach. *Organizational Resource Management Research*, 4(9), 69-90. [In Persian]. doi: 10.1001.1.22286977.1398.9.4.4.9
- Jenkins, D., & Hernandez-Hernandez, V. (2015). Advances in the understanding of the BBSome complex structure and function. *Research and Reports in Biology*, 6, 191-201. <https://doi.org/10.2147/RRB.S65700>
- Kashtkar, M. (2012). Conceptual model of the relationship between social innovation and knowledge management with a meta-synthesis approach. *Journal of Interdisciplinary Studies of Strategic Knowledge*, 10(39), 452-421. [In Persian].
- Kolosov, A., Glinkowska-Krauze, B., Chebotarov, I., Savchenko, O., & Chebotarov, V. (2020). Forming the capability of rural and settlement united territorial communities in Ukraine: using the experience of Poland. *Agricultural and Resource Economics*, 6(4), 12-20. <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.07>
- Komatsu, T., Deserti, A., Rizzo, F., Celi, M., & Alijani, S. (2016). Social innovation business models: Coping with antagonistic objectives and assets. In *Finance and economy for society: Integrating sustainability*. Emerald Group Publishing Limited.11, 315-347. doi:10.1108/S2043-905920160000011013
- Loorbach, D., Frantzeskaki, N., & Avelino, F. (2017). Sustainability transitions research: transforming science and practice for societal change. *Annual review of Environment and Resources*, 42(1), 599-626. doi:10.1146/annurev-environ-102014-021340
- McGowan, K., Westley, F., Moore, M.-L., Alexiuk, E., Antadze, N., Geobey, S., & Tjornbo, O. (2021). *The importance of systems thinking and transformation for social innovation research: the evolution of an approach to social innovation*. In *A Research Agenda for Social Innovation*. Edward Elgar Publishing.
- McManus, M. (2018). *The Singular Universe and the Reality of Time: A Proposal in Natural Philosophy*. By Roberto Mangabeira Unger and Lee Smolin. Cambridge University Press: Cambridge, UK, 2014; 566 pp.; ISBN-10: 1107074061, ISBN-13: 978-1107074064. In: Multidisciplinary Digital Publishing Institute.
- Meyer, C. (2022). Social Innovation Governance in Smart Specialisation Policies and Strategies Heading towards Sustainability: A Pathway to RIS4?. *Social Sciences*, 11(4), 150. doi: 10.3390/socsci11040150

- Moulaert, F., & MacCallum, D. (2019). *Advanced introduction to social innovation*. Edward Elgar Publishing.
- Mueller, J., & Yin, Y. (2021). *Unraveling the bias against novelty: guiding the study of our tendency to desire but reject the new*. In Handbook of Research on Creativity and Innovation. Edward Elgar Publishing.
- Novy, A. (2012). Preliminary reflections on an eco-social civilization model for the 21st century. *Ensaio FEE*, 33(1). doi: 10.1080/14615517.2019.1685807
- Ostrom, K. F., LaVigne, J. E., Brust, T. F., Seifert, R., Dessauer, C. W., Watts, V. J., & Ostrom, R. S. (2022). Physiological roles of mammalian transmembrane adenylyl cyclase isoforms. *Physiological reviews*, 102(2), 815-857. doi: 10.1152/physrev.00013.2021
- Paré, P. E., Liu, J., Beck, C. L., Nedić, A., & Başar, T. (2021). Multi-competitive viruses over time-varying networks with mutations and human awareness. *Automatica*, 123, 109330. <https://doi.org/10.1016/j.automatica.2020.109330>
- Phills, J. A., Deiglmeier, K., & Miller, D. T. (2008). Rediscovering social innovation. *Stanford Social Innovation Review*, 6(4), 34-43.
- Pradel, M., & Aissani, L. (2019). Environmental impacts of phosphorus recovery from a “product” Life Cycle Assessment perspective: Allocating burdens of wastewater treatment in the production of sludge-based phosphate fertilizers. *Science of the Total Environment*, 656, 55-69. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.11.356>
- Pribadi, U., & Iqbal, M. (2022). Pivotal Issues of Democratic Governance: A Literature Review. *Jurnal Ilmu Sosial dan Ilmu Politik*, 25(3), 255-276. <https://doi.org/10.22146/jsp.63435>
- Rapaport, L. G., & Brown, G. R. (2008). Social influences on foraging behavior in young nonhuman primates: learning what, where, and how to eat. *Evolutionary Anthropology: Issues, News, and Reviews: Issues, News, and Reviews*, 17(4), 189-201. doi: 10.1002/evan.20180
- Ruffo, G., Semeraro, A., Giachanou, A., & Rosso, P. (2021). *Surveying the research on fake news in social media: a tale of networks and language*. arXiv preprint arXiv:2109.07909. doi: 10.48550/arXiv.2109.07909
- Saadabadi, A-A., & Rahimi-Rad, Z. (2019). Application of social innovation for social participation in upstream documents of practice and technology: a case study of the country's scientific community map. *Public Policy*, 6(2), 51-73. doi: 10.22059/jppolicy.2020.77613 [In Persian].
- Shafieisabet, N., Khaksar, S., & Hosseini, F. S. (2015). Good governance and its relationship with the socio-economic sustainability of rural settlements (Case: villages of Tuyserkhan County). Congress of Pioneers of Progress. [In Persian].
- Slee, B., Burlando, C., Pisani, E., Secco, L., & Polman, N. (2021). Social innovation: a preliminary exploration of a contested concept. *Local Environment*, 26(7), 791-807. doi: 10.1080/13549839.2021.1933404
- Spijker, S., Koskinen, M.-K., & Riga, D. (2020). Incubation of depression: ECM assembly and parvalbumin interneurons after stress. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 118, 65-79. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2020.07.015>
- Stefani, U., Schiavone, F., Laperche, B., & Burger-Helmchen, T. (2019). New tools and practices for financing novelty: a research agenda. *European Journal of Innovation Management*. doi:10.1108/EJIM-08-2019-0228
- Unit, E. I. (2016). *Old problems, new solutions: Measuring the capacity for social innovation across the world*. In: London: Economic Intelligence Unity Study.
- Van Kley, D. K. (2018). *Reform Catholicism and the international suppression of the Jesuits in Enlightenment Europe*. In Reform Catholicism and the International Suppression of the Jesuits in Enlightenment Europe. Yale University Press.
- Wamuchiru, E., & Moulaert, F. (2018). Thinking through ALMOLIN: the community bio-centre approach in water and sewerage service provision in Nairobi's informal settlements. *Journal of Environmental Planning and Management*, 61(12), 2166-2185. doi: 10.1080/09640568.2017.1389699